

tvoríme mapy pro vrcholové závodníky?

seminář Brada, podzim 2012

Radek Novotný

úvodní glosy

- vzájemná komunikace mezi mapaři a mapařů se závodníky je zásadně nutná - seminář je výborný počín
- ačkoliv sám vím, že při práci v terénu je často velmi těžké dokonale udržet mnou prezentovaný přístup, považuji za zcela nutné tuto optiku používat
- řada podnětů v prezentaci vychází i z aktuálních zkušeností s přípravou JMS 2013

apel polepšeného furianta

- snažme se při tvorbě map více držet normy, má to svůj vyšší smysl
- chápejme přitom standardy ISOM a ISSOM nejen literou, ale i duchem
- tudíž netvořme mapy pro sebe a podle sebe, ale pro závodníka a podle závodníka

LESNÍ MAPY

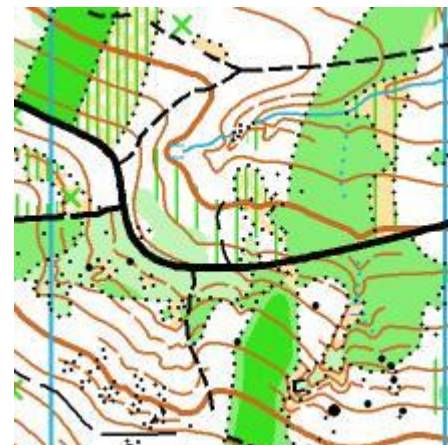

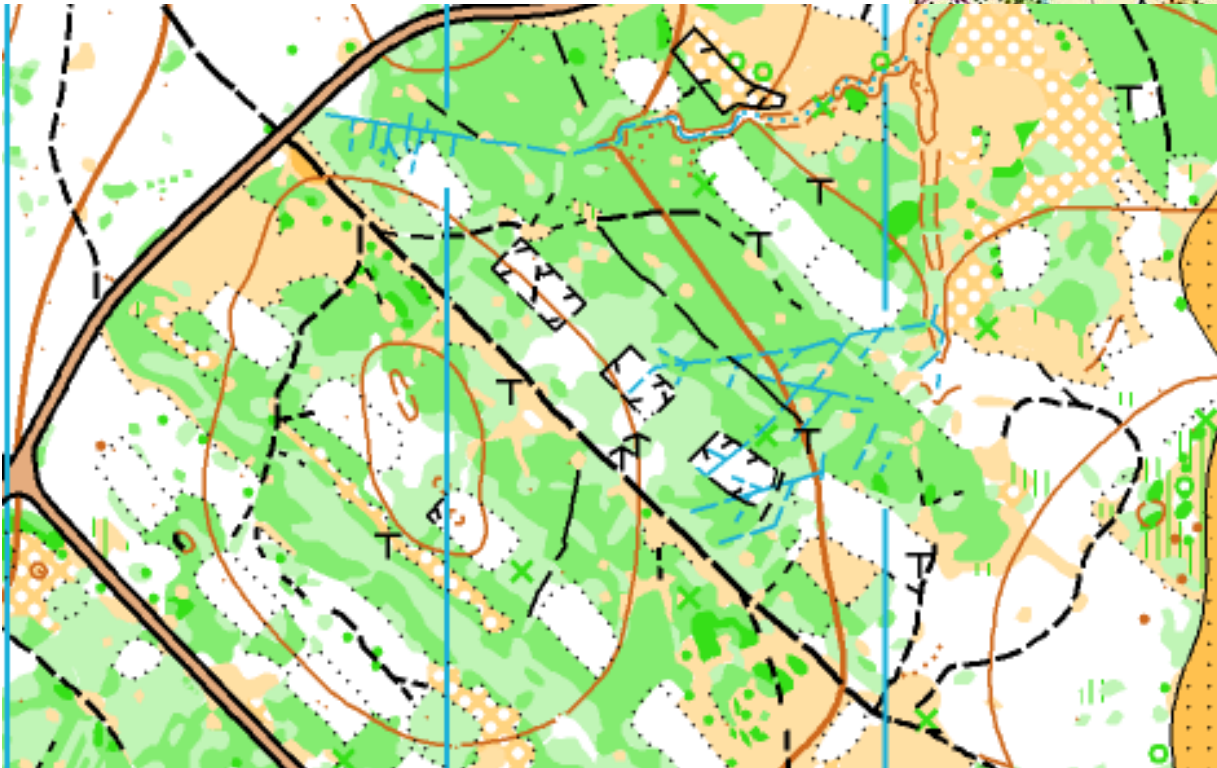
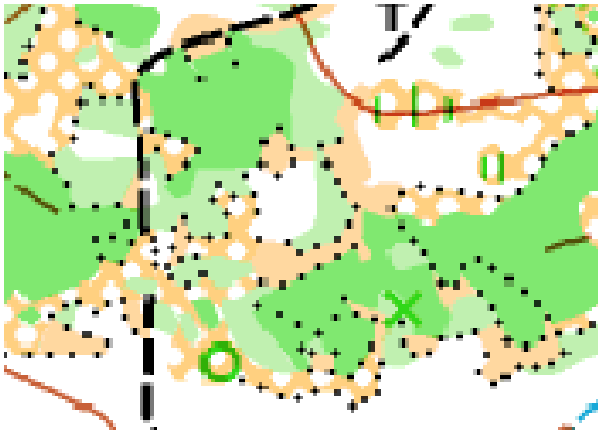
jak interpretovat

- VYTŘÍBENOST: mapa musí fungovat nejen pro taktiku zpětného zařazování (tak běhá většina), ale zejména pro taktiku založenou na dopředné tvorbě představy a plánu (ti nejlepší)
- VIDITELNOST: co je v mapě, mělo by být v terénu viditelné a rozpoznatelné při závodním nasazení
- ČITELNOST: mapa musí být nejen přesná, ale také v plném měřítku použitelná k operativnímu získávání relevantních informací

tečkované rozhraní porostu

- tečkované rozhraní je v mapě zejména proto, aby zjednodušilo pochopení situace
- (!) naopak mnohdy nulová informační hodnota a velké snížení čitelnosti mapy (zejména v kamenitých oblastech, ale i ve složité vegetaci; potlačení sítě cest)
- (!) tradiční český "botanický přístup" - matoucí rozhraní, v reálu neviditelná
- rozhraní jako pomocná čára, kterou jsme zapomněli vymazat?

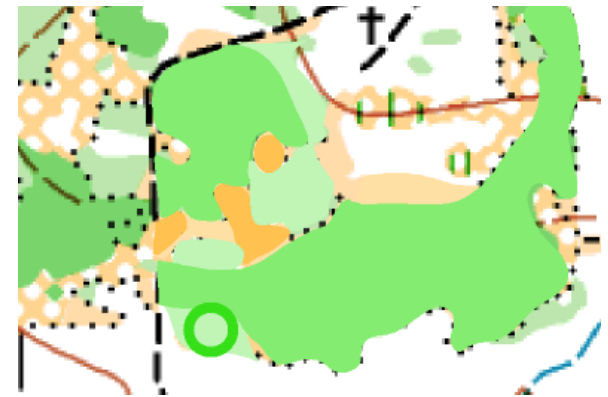
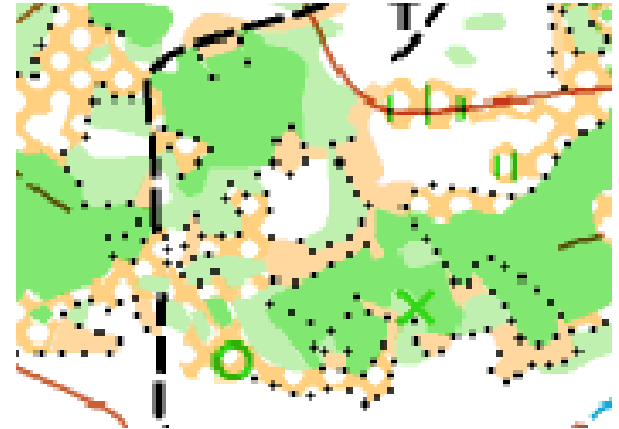

hustota hustého hustníku...

- Hustník je plocha určitého stupně průběžnosti. (= vizuálně má spoustu podob)
- Hustník je překážka, která má zásadní vliv na volbu postupu - proto musí jeho klasifikace odpovídat realitě a klíči. (A nebo spíše tradičnímu náhledu?)
- Hustota je relativní. Naše hustníky bývají nesprávně klasifikované, většinou průběžnější než v mapě. Při pochybách si pomoci prakticky = během.
- Zásadní je případná prorostlost ostružinama.
- S vizuálním dojmem pracovat citlivě a dát mu prioritu spíše výjimečně, účelově (zdůraznění, nadsázka).

hustník jako jednolitá plocha

- pokud v hustníku něco nehledám, je to pro mě "objekt" nebo "překážka"
- u většiny průběžnějších hustníků stejně nehledám průběžnější místa podle mapy, ale pohledem
- nezajímá mě, zda je hustník u kraje trochu řidší
- vyšší celistvost kresby má pozitivní vliv na čitelnost (a životnost mapy)

světlinama...

- ...šetřit jako šafránem
- "žlutá" v bílém lese je za běhu obecně nesnadno rozpoznatelná (pohled před sebe do běžecké úrovně, ne do koruny)
- čitelnost: na mapách bývá množství zbytečné žluté - informační balast
- životnost: světlinky degradují míru generalizace vegetace a mapa tím víc stárne

generalizace

- vyžaduje šikovnost, zkušenost a vnímání kontextu
- nejedná se jen o kameny, ale i průseky, hustníčky, melioračky, údolíčka, krmelce...
- naše mapy jsou obecně málo generalizované; poukazuje se spíše, že to a ono na mapě chybí s pocitem, že tam musí být vše; naši závodníci v tom vyrůstají a mají problémy se generalizací přizpůsobit
- řadový český orientační běžec generalizaci příliš nerozumí; je chyba podléhat tlaku nekvalifikované většiny - naopak, měli bychom se snažit o osvětu (viz MČR klasika 2012), nápravu (i investorů) a správný příklad
- malý stupeň generalizace škodí nejen reprezentaci, ale snižuje i životnost map

výrazné stromy

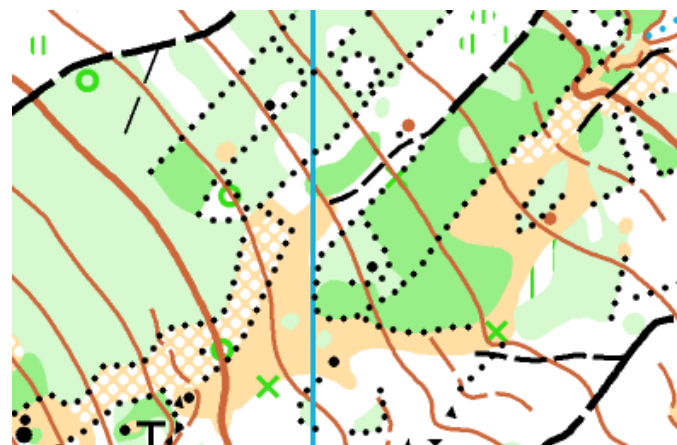
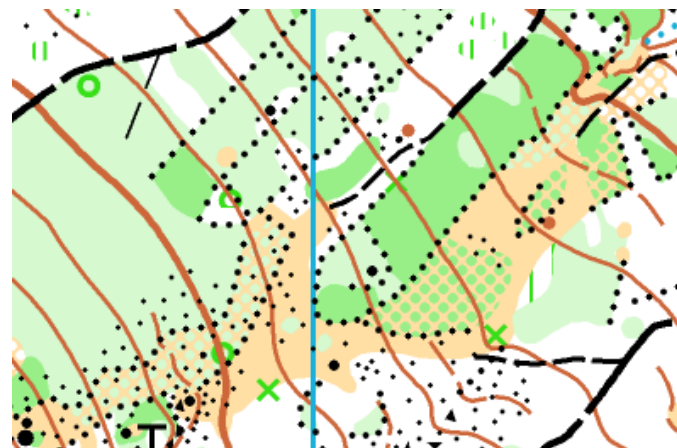
- často více škody než užitku (snížená čitelnost; zavádějící situace)
- problém: specifická značka, jejíž použití je potřeba cizincům nějak spolehlivě vysvětlit, což ale nejde...
- pokud ano, tak jednoznačné, nezaměnitelné, nejlépe dodefinované okolní situací
- osamělé stromy na pasece a v mladém hustníku - k čemu?!

kamenitý terén tečkovaný

- použitý na větší ploše má nulovou vypovídací hodnotu, ale silně snižuje čitelnost mapy
- i v kamenných polích často lepší vynechat kvůli zvýšení čitelnosti klíčových objektů
- navíc typicky nabobtná pokud se tiskne laserem

rastrová kreativita, knedlíčky

- většinou snižují čitelnost mapy bez přidané hodnoty
- přesvědčení plynoucí z praxe: terén lze nakonec ve většině případů interpretovat s využitím značek ISOM; mapař se s tím často trápí mnohem víc než závodník
- rastr světle zelená na žluté naprosto nečitelný, opticky vznikne olivová kaše, zbytečné
- semiopen + šrafy = "značný humus", "prorostlé"
- *opticky* hustší les - už název je proti definici ;)

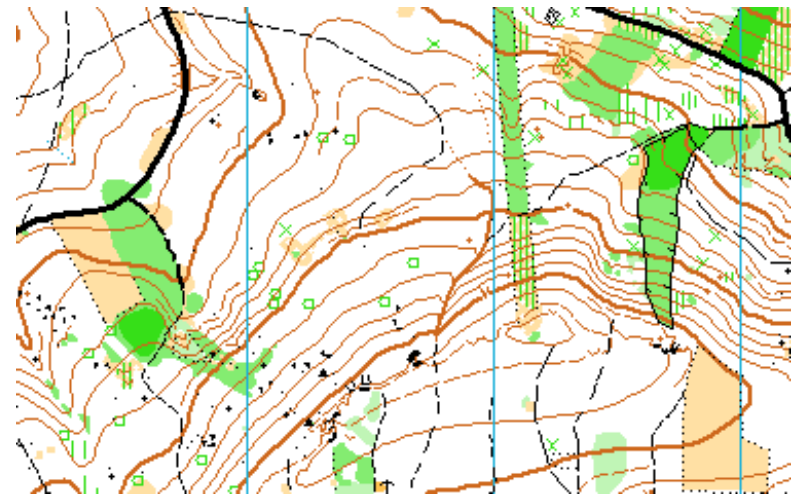
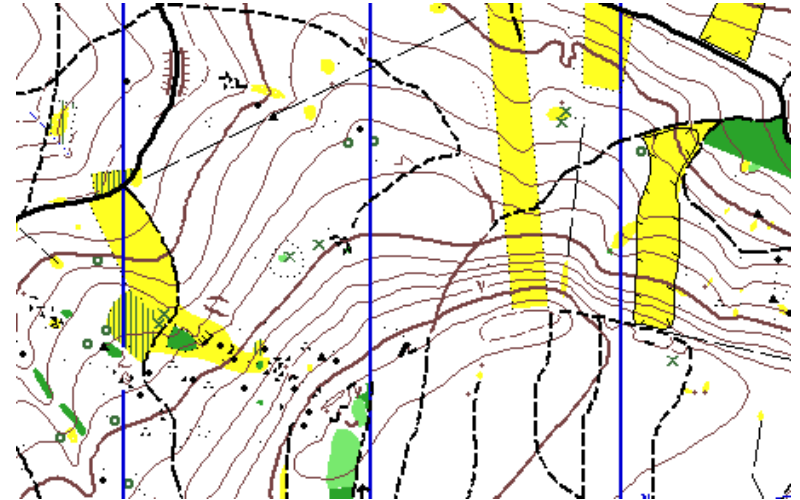
vygenerované vrstevnice

- laserscanning má nejen pozitivní vliv:
  - tvar musí být v terénu vidět, nestačí exaktní důkaz ;)
  - drobné terénní nerovnosti nechť jsou zarovnány - roztřesené vrstevnice (byť podle pravdy) velmi znesnadňují "stravitelnost" mapy (čitelnost...)

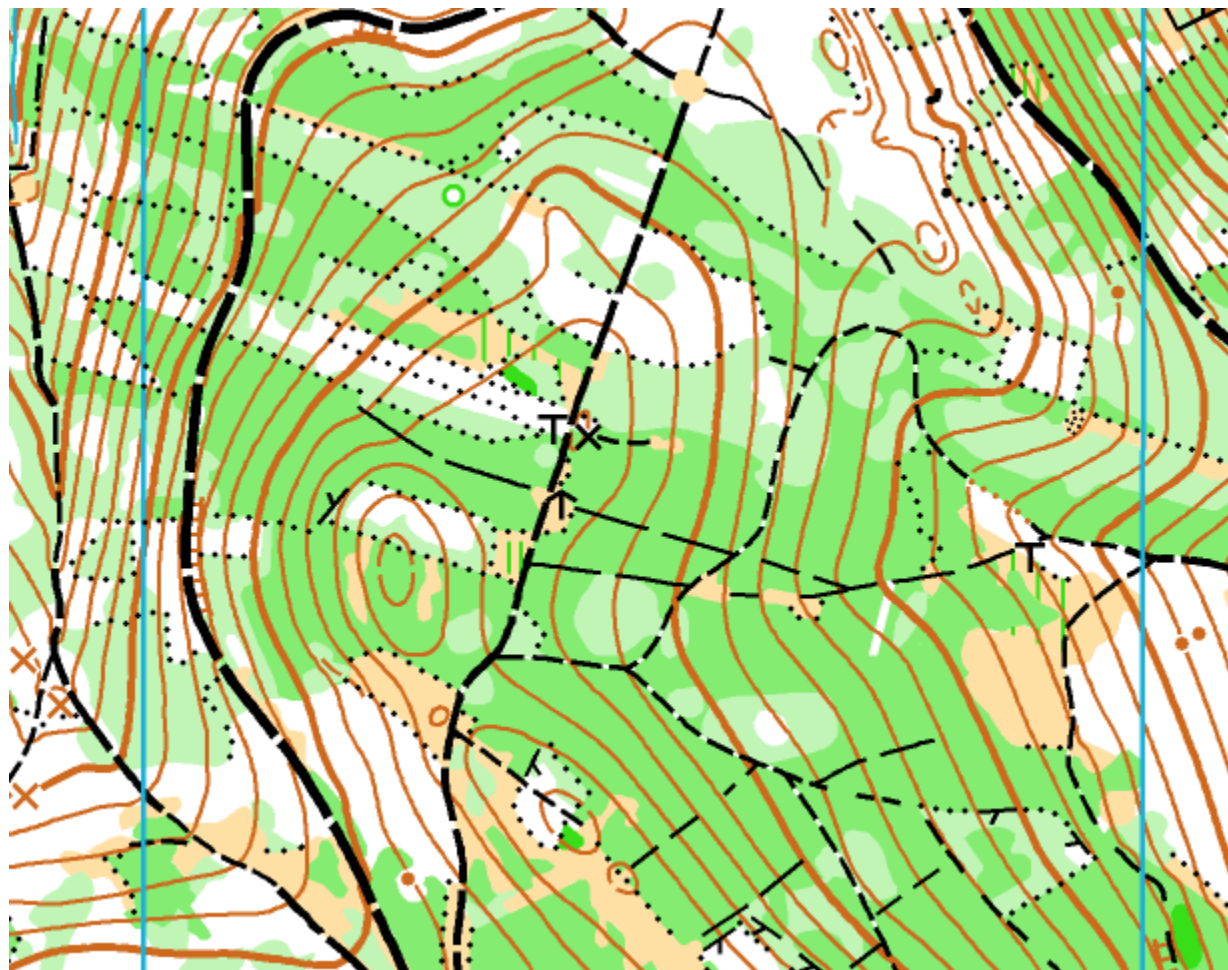
citlivost pro vrstevnice

- zjednodušená úměra: čím zdatnější závodník, tím víc vnímá vrstevnice
- sklon svahu - nesmírně důležitý orientační prvek, ne vždy vnímaný i mapařem

stalo se to na Hané...

- ... když měli Češi kvalitní mapy pro MS a jiné kvalitní mapy stejného prostoru pro veřejné závody (výsledek: trapas)
- velká příležitost - poučili jsme se?

SPRINTUJEME VE MĚSTĚ

obecné problémy

- (ne)pochopení odlišné filozofie sprintu
- nečitelnost
- situace průchodný / neprůchodný
- přístup k parkům
- mimoúrovně

filozofie sprintové mapy

- mapa(ř) definuje, co se smí překonat a co ne (tedy nepoužívá značky podle vzezření, ale také podle účelu)
- je závodníková zodpovědnost nepřekonat nic, co je v mapě definováno jako překonatelné, ať už to reálně vypadá jakkoliv
- cílem pořadatele závodu je však testovat orientační schopnosti, donutit závodníka udělat chybu; za orientační chybu by však neměl být trestán nepřiměřenou diskvalifikací
- jakákoliv "nepřekonatelná", ale v praxi překonatelná místa jsou však zdrojem problémů s férovostí závodu a musí být nějak ošetřena (rozhodčí, pásy...) =>
  - šetřit s nepřekonatelností
  - spolupracovat těsně se stavitelem, diskutovat, podezřívát

nečitelnost - šířky mezer

- přesný polohopis musí někdy ustoupit čitelnosti:
  - nadsazení šířky schodů na mapě
  - nadsazení šířky průchodu v plotu
  - nadsazení šířky průchodu mezi domy
  - nadsazení průchodu mezi srážky

nečitelnost - informační balast

- vynechané vrstevnice pod schody a v terasách
- vypuštěné zídky kolem schodů
- neprokreslovat nepřístupné oblasti (areál školy, továrny apod.), označit olivovou

nečitelnost - tisk

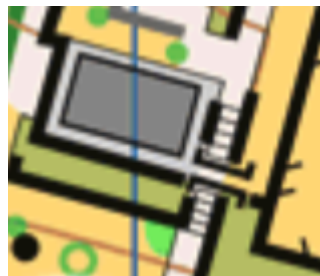
- příklad: EOC 2012 - závažné problémy s tiskem (špatně nastavený systém vrstvení barev)
- z logiky věci: mapa pro městský sprint = offset (proč ne?)

překonatelný / nepřekonatelný

- nutná těsná spolupráce kartografa a stavitele; mapa se tvoří účelově, na zakázku podle potřeb tratě, ve vztahu k majetkoprávním omezením a zvolenému přístupu k řešení (ne)průchodnosti
- ale i prostor pro zajímavá zpestření v nudných oblastech
- tradiční rizika:
  - záhony, živé ploty = výhodné pokusit se řešit jednotně v celém prostoru
  - překonatelná / nepřekonatelná zeď a plot
  - priváty, které nejsou vizuálně odlišné od svého okolí (zejména travní plochy)
  - vodní plochy (břehová linka)
  - oblasti kolem mostů a lávek (viz dále)

mimoúrovně

- přes veškerou snahu zřídka plně pochopitelné bez předchozího průzkumu terénu (= nefér?)
- rozvrací značka pro most - otázka neprůchodnosti kolem mostu

přístup k parkům

- co je výrazné? stromů je plný park a sprint nemá být nachytávaná...
- spíše než kolečka a tečky použít plošné symboly (generalizovat)
- vodítka: držet se opět pohledu do běžecké úrovně
- pokud jsou v parku jen stromy, není paradoxně parkový prostor příliš vhodný pro vrcholový sprint (viz např. "náhradní" MČR Opava)
- strom s větvemi až na zem není strom, ale hustník
- průběžnost menších okrasných hustníků klidně mírně podhodnotit (extrémní rozdíl v rychlosti + vyšší čitelnost tmavší zelené)

problém 100% zelené

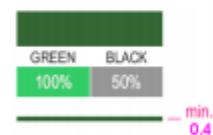
- paradox: zásadní rozdíl, ale opticky při výkonu nelze spolehlivě odlišit (zejména ne u živých plotů!)
- nutná dodatečná opatření (označit v terénu, sjednotit na celé mapě, dát do pokynů...)
- návrh Lenhart: použít pro průchodné živé ploty střední zelenou, kterou lze lépe odlišit od 421

410 Porost: velmi obtížný běh

Oblast hustého porostu (stromů nebo podrostu), která je stěží proniknutelná. Průběžnost je omezena na asi 1–20 % normální rychlosti.

Barva: zelená 100%.

421 Nepřekonatelná vegetace (zákaz překonávání)

Oblast husté vegetace (stromů nebo podrostu), která je nepřekonatelná, nebo nesmí být přecházena z důvodu zakázaného přístupu nebo proto, že může představovat nebezpečí pro závodníka. *{Na mapách pro orientační sprint v rámci ČSOB se doporučuje použít značku 528.1.}*

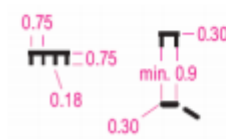
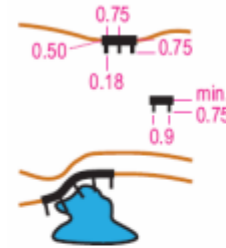
Barva: zelená 100%, černá 50% (min. 60 linek/cm).

Je zakázáno překonávání nepřekonatelné vegetace!

Závodníci, kteří porušili toto pravidlo, budou diskvalifikováni. {Způsob potrestání při závodech ČSOB určují sportovní technické dokumenty ČSOB.}

problém neprůchodného srázu

- sráz kreslený půdorysem není definován jako neprůchodný
- díra v klíči?!

201 Neschůdný sráz (zákaz překonávání)

Neschůdný sráz, kamenný nebo hlinitý sráz (viz značka sráz 106) (nebo opěrná zeď). Čárky jsou kresleny dolů (ve směru spádu) a ukazují celkový rozsah od vrcholové hrany až k úpatí. Pro svislé skalní srázy mohou být čárky vynechány, byly-li by krátké, například úzké průchody mezi skalami (průchod má být kreslen v šířce alespoň 0,3 mm). Čárky mohou přesahovat přes plošnou značku vyjadřující detail bezprostředně pod skalním útvarem. Když skalní útvar spadá přímo do vody a znemožňuje tím průchod pod skalou podél okraje vody, vynechá se břehová čára, nebo čárky musí být zřetelně přetaheny přes břehovou čáru. Minimální výška je 2 metry.
Barva: černá.

Je zakázáno překonávání neschůdného srázu!

Závodníci, kteří porušili toto pravidlo, budou diskvalifikováni. (Způsob potrestání při závodech ČSOB určují sportovní technické dokumenty ČSOB.)

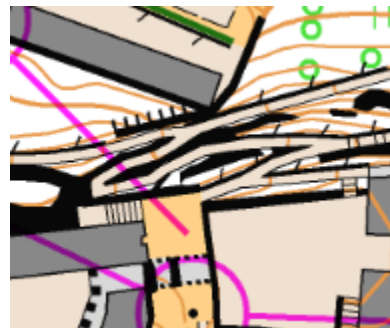
202 Obrovský balvan nebo skalní věž

Obrovský balvan, skalní věž nebo skalní stěna musí být v mapě zobrazeny půdorysem bez čárek.
Barva: černá.

203 Schůdný skalní sráz

Malý svislý skalní sráz se může kreslit bez čárek. Není-li směr spádu patrný z vrstevnic, nebo je-li třeba zvýšit čitelnost, kreslí se ve směru spádu krátké čárky. Minimální výška je 1 m. Schůdné skalní srázy zobrazené bez čárek mohou být kresleny se zakulacenými konci čáry.
Barva: černá.

Děčín - 6+1 zastavení

tak ať vaše mapa radši není trháč ;)

